

Івануса О.С.
аспірантка,
Львівський національний університет
імені Івана Франка

АРХЕТИП «ПРИРОДА» ОСНОВА ЕТНІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ІНДІАНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

У центрі етнічної свідомості індіанського населення перебуває дослідження архетипу природи людей Північної Америки. Вивчення архетипів на основі переказів та спогадів Скотта Момадея дозволяє реконструювати етнічну картину світу індіанського населення. Архетип “Природа” (Guttenplan 1988, с. 73) є історично стійкими та основотворчими для етнічної спільноти населення.

Природа виявляється основою етнічної свідомості індіанського населення. Етнос індіанського населення Америки виражається через надзвичайно шанобливе ставлення до природи, що великою мірою визначає психологічні властивості індіанців. Ставлення людини до землі, природи, відображені почуття індіанця, пов’язані з оточуючим світом, представляються в усній народній творчості автохтонного населення американського континенту. За словами індіанського письменника першої половини ХХ століття Мато Нажина, з індіанського підходу до буття «витікає велика свобода – пристрасне й жагуче кохання до природи, пошана до будь-якої форми життя ... й принципи істини, рівності, чесності як провід до всіх світових зв’язків» [4, с. 73].

Для того щоб розглянути сутність архетипу «Природа» необхідно звернутися до етимологічного значення слова. Природа (термін є частковою калькою латинського слова *natūra* – від лат. *Nat* – народжувати, породжувати) – багатозначний термін, що в залежності від контексту, може означати: У широкому розумінні *природа* – органічний і неорганічний матеріальний світ, Всесвіт, у всій сукупності і зв’язках його форм, що є об’єктом людської діяльності і пізнання, основний об’єкт вивчення науки, включно з тим, що створене діяльністю людини. Саме в такому, найширшому розумінні природа вивчається природознавством – сукупністю наук

про світ, що ставлять перед собою мету відкриття законів природи. Природу в цьому розумінні прихильники пантеїзму ототожнюють із Богом. Відповідно до ідеї природної цілісності світу (О.М. Костенко)

У даному дослідженні звертаю увагу на значення слова від лат. *Nat* – народжувати, породжувати ймовірність того, що первісне значення «Всесвіт», природа – це сутність, що породжує усе суще і дає йому закони (О.М. Костенко).

Роман-міф Скотта Момадея «Дім, зі світанку створений» є зразком природи світу, тому що відображає в собі героїзм головного героя. Роман оповідає про століття південно-західних індіанців, зображує силу культури Пуебло. У романі-міфі представлено індіанського хлопця Авеля, який наділений особливим емоційним станом, та уособлює цінності природи.

Природа, як любов до рідної землі, розкривається в мотиві поєднання людини з “With the first light of dawn he arose and went out. He walked swiftly through the dark streets of the town and all the dogs began to bark. He passed through the maze of corrals and crossed the highway and climbed the steep escarpment of the hill. Then he was high above the town and he could see the whole of the valley growing light and the far mesas and the sunlight on the crest of the mountain. In the early morning the land lay huge and sluggish, discernable only as a whole, with nothing in relief except its own sheer, brilliant margin as far away as the eye could see, and beyond that the nothingness of the sky. Silence lay like water on the land, and even the frenzy of the dogs below was feeble and a long time in finding the ear.” [1, с. 10] Авель підкоряється усім природним явищам. Цей молодий хлопець насолоджується мальовничим краєвидом, який представлений поєднанням краси та спокоєм схованої ночі де на землю спускається рожевий ранок. Він зустрічає сонце, гру і трепіт ранкових спалахів його променів. Завдяки красоті природи він стає центром світобудови (high about the town, could see the whole of the valley). Герой репрезентує природній зв'язок Орлиці, (яка символізує Великий Дух). «In the morning sunlight the Valley Grande was dappled with the shadows of clouds and vibrant with rolling winter grass. The clouds were always there huge, sharply described, and shining in the pure air. Such vastness makes for illusion, a kind, a kind

of illusion that comprehends reality, and where it exists there is always wonder and exhilaration» [1, с. 116]. Авель своїм поглядом поєднується з орлицею, літає в небі, збагачується Великим духом природи незважаючи на шум крил, який вплітається в тишину природи. Тишина символізує рівновагу балансу та чистоту відносин у природі *Silence lay like water on the land, and even the frenzy of the dogs below was feeble and a long time in finding the ear.*

Орел – священний птах, що живе в горах і наближена до Великого Творця і Сонця. Змія, оскільки живе під землею, знаходиться в контакті з підземним світом і має доступ до сил, і магії мертвих. Як нічний символ, змія – це прояв агресивної сили богів підземного світу і темряви. Вона повсюдно вважається джерелом ініціації і омолодження, господинею надр. У своїй іпостасі змія ворожа Сонця і всім сонячним і духовним силам, символізуючи темні сили в людині [2, с. 284].

Головний персонаж входить у внутрішній світ природи. Представлені його вчинки і відносин з людьми та природою, а також проникаємо в його внутрішній світ: «He [Abel] saw her [eagle] in the instant she struck. When the center of her weight touched down upon the trap, he reached for her. His hands closed upon her legs and he drew her down with all his strength. He could see it still in the mind's eye and hear in his memory the awful whisper of its flight on the wind. It filled him with longing. He felt the great weight of the bird which he held in the sack. The dusk was fading quickly into night, and the others could not see that his eyes were filled with tears» («House Made of Dawn», р. 20).

Список використаних джерел:

1. Герд А.С. Введение в этнолингвистику. – СПб.: Изд-во С.-Петербур.ун-та, 2001. – 488 с.
2. Красных В.В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология: курс лекций. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2002. – 284 с.
3. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / Анатолій Миколайович Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
4. Guttenplan S. Mind and Language / Samuel Guttenplan. – Chicago: Chicago Editor's House, 1988. – 218 р.

Ілюстративний матеріал:

1. Momaday, N. Scott. House Made of Dawn. – New York: Harper and Row Publishers, 1998. – 198 p.
2. Momaday, N. Scott. House Made of Dawn. – New York: Harper and Row Publishers, 1998. – 198 p.

Кондратенко О.О.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ІСПАНСЬКИХ ЖІНОК (НА ОСНОВІ СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ)

Лінгвістична гендерологія доволі новий напрям у лінгвістичних дослідженнях, покликаний обґрунтувати особливості мовленнєвої поведінки представників чоловічої та жіночої статей. Оскільки такі дослідження знайшли своє висвітлення не так давно, на сьогодні ще значною мірою бракує як власне самих досліджень, так і чітких недвозначних визначень понять, якими послуговуються науковці у аналізі гендерних особливостей мовлення. Неоднорідність наукових тверджень та розбіжності у методологічному трактуванні призвели до перетворення поняття «гендер» у справжній феномен останньої половини ХХ-початку ХХІ століть, котрий своєю новизною та революційністю зумів модифікувати існуючі консервативні підходи щодо аналізу мови та мовлення, і адаптувати їх до інтересів сучасного постмодерного суспільства. Проблема залежності мовленнєвої поведінки від гендерної приналежності найшла своє часткове висвітлення у працях таких мовознавців як П. Екерт, Дж. Коатс [3], Р. Лакофф [7], Л. Літосселіті, Е.І. Горошко, А.В. Кириліна [1], П. Гарсія Мутон та ін.

У діахронічному аспекті можна виділити два етапи становлення гендерного напрямку у мовознавстві: такі як період біологічного детермінізму та власне гендерні дослідження.

Біологічний детермінізм полягав у перших неусвідомлених припущеннях стосовно фактору впливу статі людини на